

راه حل ما

برای مشکل شما

۱- همان‌گونه که مطالب در دوره ابتدایی ساده‌تر و آسان‌تر است و در دوره راهنمایی قدری پیچیده‌تر و سخت‌تر می‌شود، انتظارات اطرافیان دانش‌آموز نیز باید در این دوره متفاوت باشد. زیرا آوردن معدل ۱۹ یا ۲۰ در مرحله ابتدایی دلیلی بر این نیست که حتماً دانش‌آموز باید در مرحله راهنمایی نیز همین معدل را بیاورد. زیرا همان‌طور که می‌دانید با وجود علاقه و انگیزه دانش‌آموز برای پیشرفت، به دلیل تنوع دروس در مرحله راهنمایی، معدل او قدری کاهش می‌یابد که امری تقریباً طبیعی است و نباید نگران باشید.

۲- ورود دانش‌آموزان به دوره راهنمایی، تقریباً مقارن با سنین بلوغ و نوجوانی است و این دوره سنی پیوسته با دغدغه‌ها و نگرانی‌هایی همراه بوده است و همین موضوع باعث کاهش نمره و رتبه آنان می‌شود، چون در شرایط طبیعی قرار ندارند و قادر نیستند از همه توانمندی‌های فکری و ذهنی خود بهره کامل ببرند.

۳- جابه‌جایی و مهاجرت دانش‌آموز به همراه خانواده از روستا به شهر یا از شهری به شهر دیگر، به معنای از دست دادن دل‌بستگی‌ها و علائق قبلی او یا از دست دادن دوستان است و برای ایجاد حلقه‌های دوستی جدید و پرکردن خلأها و کمبودها، نیازمند فرصت مجددی است که برای وی ممکن است مدتی به درازا بکشد. لذا باید با او مدارا کنید تا بتواند خود را با شرایط جدیدش تطبیق دهد.

۴- فرزندان ما در همه دوران زندگی، به‌ویژه در مراحل کودکی

با سلام به شما عزیزان زحمت‌کش انجمن اولیا و مربیان که در تمام مسیر زندگی ما و فرزندانمان را راهنمایی می‌کنید. خواهش‌مندم که در مورد فرزندم ابوالفضل مرا راهنمایی بفرمایید. او از سال اول دبستان تا کلاس پنجم را در مدارس عشایر سیار تحصیل کرده است. در این مدت در کوه‌ها و بیابان‌ها، در داخل یک چادر، بدون هیچ‌گونه امکانات زندگی می‌کردیم و شب‌ها را بدون روشنایی برق، با یک چراغ فانوس که آن هم در جلوی باد خاموش می‌شد، می‌گذراندیم. حالا که این نامه را می‌نویسم، حدود ۱۴ ماه است که وارد شهر شده‌ایم و در یک خانه اجاره‌ای زندگی می‌کنیم. در این جا اداره فرزندانم برایم مشکل ایجاد کرده است و پسرم ابوالفضل هیچ‌گونه تربیتی برای خود قبول نمی‌کند. معدل او در دوره ابتدایی و در مدارس عشایری همیشه ۱۹ یا ۲۰ بود، اما الآن معدل او در مدرسه شهری ۱۲ یا ۱۳ شده است. خودم احساس می‌کنم که علت این افت، محیط زندگی جدید باشد. خواهش‌مندم مرا راهنمایی کنید که چطور فرزند دل‌بندم را کنترل کنم.

ما هم متقابلاً حضورتان عرض سلام داریم و از اظهار محبت شما نسبت به مجله سپاسگزاریم. اینک توجه شما را به چند نکته زیر جلب می‌کنیم:

و نوجوانی، نیاز به رفتارهای تشویقی والدین خود دارند، لذا پیش‌نهاد می‌کنیم با روش تشویق، کوچک‌ترین پیشرفت او را مورد قدرشناسی قرار دهید و نوعی دلگرمی در او ایجاد کنید.

۵- ضمن ملاقات با مدیریت مدرسه و معلمان فرزندان، از آنها بخواهید تا برداشت خود را از دلایل افت تحصیلی ایشان بگویند و به شما در یافتن ریشه مشکلات او کمک کنند.

□ با سلام خدمت دست‌اندرکاران مجله پیوند، من دو فرزند دارم. دخترم هفت ساله و پسر من یک ساله است. خوشبختانه، فرزند دخترم در کلاس اول از لحاظ درسی و ضریب هوشی مشکلی نداشته است، ولی به‌تازگی بسیار حساس و دچار تیک‌های عصبی، از قبیل برهم زدن پلک‌ها و کندن لب‌ها شده است. او وقتی که نیاز به دقت و تمرکز دارد، بیش‌تر پلک می‌زند و لب‌هایش را می‌کند. او هم‌چنین، در هنگام خواب دندان‌هایش را به هم می‌ساید و اصطلاحاً دندان قروچه می‌کند. این مشکل از وقتی که فرزندم را در پنج سالگی به مهد قرآن فرستادم، ایجاد شد. خواهشمند است ما را در حل این مشکل، که بسیار برایمان نگران‌کننده است، راهنمایی فرمایید.

■ حضور شما سلام عرض می‌کنیم و موفقیت شما را از درگاه خدای متعال خواستاریم. در مورد مشکلات دخترتان چند مطلب را به اطلاع شما می‌رسانیم:

- ۱- حساسیت فرزندان تا حدود زیادی، به‌ویژه در سنین آغاز دوره ابتدایی، متأثر از وضعیت خانواده و فضای عاطفی و روانی آن است. هرگونه تنش و نا آرامی در روابط والدین با یکدیگر و نیز با فرزندان می‌تواند بر روند سلامت روحی و روانی آنان اثرگذار باشد. برای دقایقی بیندیشید که آیا محیط خانواده‌تان برای آرامش و امنیت فرزندان کفایت لازم را دارد یا نه؟ اگر این‌طور نیست، تجدید نظری در مناسبات و روابط فی‌مابین خود و آنان داشته باشید.
- ۲- احتمال دارد وجود پسر یک‌ساله‌تان به‌نوعی موجب حساسیت دخترتان و در نتیجه حسادت او شده باشد، و این مسئله شاید مربوط به توجه بیش‌تر شما به پسر خردسال‌تان باشد، لذا پیش‌نهاد می‌کنیم که اگر چنین مسئله‌ای درست باشد، با تغییر رفتارتان به صورت معتدل، می‌توانید از حساسیت و حسادت احتمالی دخترتان مانع

شوید و او را در شرایط طبیعی و مطلوب رفتاری قرار دهید. از یاد نبریم که براساس فرمایش پیامبر بزرگوار اسلام (ص)، علاوه بر ایجاد عدالت در میان فرزندان، در هنگام هدیه دادن به آنان، باید دختر را بر پسر مقدم قرارداد، چون دختر از لحاظ عاطفی، سرشارتر و غنی‌تر از پسر است و به همین لحاظ باید او را مورد توجه خاص در زمان اعطای هدیه قرار داد.

۳- می‌توانید به گونه‌ای غیرمستقیم، هرازگاه که دچار تیک‌های عصبی می‌شود، او را به بازی سرگرم کنید و علاوه بر ایجاد نشاط و شادایی ناشی از بازی، از حرکات عصبی او به‌طور غیرمستقیم جلوگیری کنید. بازی، ورزش و فعالیت‌های شاد می‌توانند کارکردی چند منظوره داشته باشند، به این معنا که نوعی اشتغال مفید ایجاد می‌کنند، نشاط و طراوت می‌آفرینند و در عین حال به نوعی مهارت‌های زندگی را به او می‌آموزند.

۴- انتظارتان را از فرزندتان به اندازه‌توان و موقعیت او تنظیم کنید، چه در مورد رفتار در خانه، چه در زمینه حفظ قرآن کریم، یا در خصوص تکالیف مدرسه، زیرا انتظار به‌قدر توان، آرامش می‌آفریند و انتظار بیش از وسع بر تنش و استرس می‌افزاید.

□ محضر مبارک کارشناس محترم روان‌شناسی و دست‌اندرکاران ماهنامه پیوند، سلام و عرض ادب دارم. با احترام، من دارای دو دختر و یک پسر هستم که دخترانم الحمدلله به دلیل استعداد خدادادی به راحتی با نمره عالی در مقاطع پیش‌دانشگاهی و اول دبیرستان مشغول به تحصیل‌اند، ولی در خصوص تنها فرزند پسر من که از آن دو کوچک‌تر است و مشاهده رفتارهایی به شرح ذیل در وجود او مضطربم کرده است، استدعا دارم به استناد من علمنی حرفا فقد سیرنی عبدا مولای علی (ع)، مرا بنده خود فرمایید:

- ۱- به رغم تنومندی و زورمندی، ترسو است.
- ۲- به درس علاقه ندارد و همیشه سؤالاتی می‌پرسد که به نظرم احمقانه می‌رسد و حروف الفبا را پس و پیش می‌گوید.
- ۳- بازی گوش و در عین حال کنجکاو است.
- ۴- در درون خانه پر خاشگیری می‌کند.
- ۵- نسبت به مسائل بهداشتی بی‌تفاوت است.
- ۶- بیش از حد ساده، دل‌سوز و عاطفی است.
- ۷- بعضی مواقع به وسایل خواهرانش دست برد می‌زند.
- ۸- اعتماد به نفس کمی دارد و در مقابل دوستانش از خود دفاع نمی‌کند، به‌رغم این که در کوچه و مدرسه او را تنها نگذاشته و در این خصوص با او و متصدیان مدرسه صحبت و هماهنگی کرده‌ام. در ضمن در دوران پیش از دبستان ترسو نبود و وقتی از او علت دفاع نکردن از خود را می‌پرسیم،

می‌گوید: می‌ترسم به او (حریف) آسیبی برسانم.

فرزندم اکنون در کلاس چهارم ابتدایی مشغول تحصیل است و نگرانیم که در مقاطع بالاتر با مشکل روبه‌رو شویم. استدعا دارم راهنمایی فرمایید.

■ ما هم حضور شما عرض سلام و ادب داریم و برایتان موفقیت روزافزون مسئلت می‌کنیم. در خصوص فرزندتان برخی نکات را به اطلاعاتتان می‌رسانیم که ان‌شاءالله رفع نگرانی از شما و خانواده محترمتان شود.

۱- در سنین ابتدایی و قبل از نوجوانی، احساس ترس و ناتوانی از مقابله با مشکلات، امری نسبتاً طبیعی تلقی می‌شود و به مرور زمان یا نزدیک شدن به سنین رشد و نوجوانی، احساس توانایی در مواجهه با مشکلات در فرد بیش‌تر و قوی‌تر می‌شود. استفاده از روش تلقین می‌تواند این امر (توانمندسازی) را در ایشان سهولت و سرعت بیش‌تری ببخشد. به او تلقین کنید که او را آدمی شجاع می‌دانید و او هم به خودش تلقین کند که آدمی شجاع و با اراده است.

۲- با طرح سؤالات مرتبط به سن او و قدری بالاتر از سن ایشان در زمینه‌های علمی و اجتماعی، به رشد عقلانی بیش‌تر او کمک کنید. سعی کنید در مواقعی، موضوعی را در خانواده مطرح کنید که همه افراد و از جمله ایشان در آن مباحث شرکت کرده، به پاسخ‌های خوب گوش دهید و در صورت لزوم آن‌ها را تکمیل کنید. این نوع مهارت‌ها به او رشد عقلی و ذهنی بیش‌تری می‌بخشد.

۳- در مورد مسائل بهداشتی، دقیقاً بنویسید که از او چه انتظاراتی دارید و بیگیری کنید که انجام شود و در صورت انجام آن‌ها تشویق کنید تا به ادامه آن‌ها دلگرم گردد.

۴- در مورد دست زدن به وسایل خواهرانش، باید به‌طور غیرمستقیم اشاره کنید که دیگران حق دارند از چنین عملی آزرده خاطر شوند، همان‌طور که دیگران نباید نسبت به ایشان چنین رفتار کنند. اگر امکان دارد قفسه کتاب یا کمدی برای هر یک تهیه کنید که بتوانند وسایلشان را در آن جا نگه‌داری کنند.

۵- در مجموع کاری کنید که بار کلمات منفی و انتقادآمیز آن‌گونه نباشد که عبارات مثبت نسبت به ایشان را تحت‌الشعاع قرار دهد و به عبارتی سعی کنید که از محتوای جملات شما و خانواده احساس کند که وجودش مثبت و قابل اعتماد است و می‌تواند به خودش امیدوار باشد.